

EU:s långtidsbudget och återhämtningsfonden, och annat aktuellt

Den 10 november kom äntligen en kompromiss om EU:s långtidsbudget och återhämtningspaketet "Next Generation EU" (NGEU-coronafonden i folkmun) efter 10 veckors förhandlingar. Detsamma gäller dock inte Brexitförhandlingarna

Europaparlamentets budgetförhandlare enades med rådets (medlemsländerna) ordförandeskap, som innehas av Tyskland för tillfället, om en överenskommelse för nästa fleråriga finansiella ram (MFF 2021-2027) och de nya egna medlen.

I [kompromissen](#) lyckades parlamentet öka budgeten med att ytterligare 16 miljarder euro utöver det paket som stats- och regeringscheferna enades om i juli på toppmötet. 1 miljard avsattes till att öka flexibiliteten för framtida kriser och behov, och de resterande 15 miljarderna kommer att förstärka flaggskeppsprogrammen (bland annat ramprogrammet Horisont Europa (HEU) och Erasmus +). Budgetöverenskommelsen har också högre ambitioner när det gäller klimat, jämställdhet och biologisk mångfald. From 2024 skall minst 7,5 % av de årliga utgifterna investeras i biologisk mångfald, och 2026 10%. Tidigare har det beslutats att minst 30% av långtidsbudgeten och återhämtnings-paketet skall läggas på projekt som stödjer klimatmålen, samt 20% inom de digitala målen. De 16 miljarderna samlas in genom en omfördelning av medel, samt framtida intäkter från böter för brott mot EU:s konkurrensregler. De egna extra medlen är huvudsakligen kopplat till konkurrensböter, som skall betalas av företag när de inte följer EU-reglerna.

[Kompromissavtalet](#) kommer nu att överlämnas till medlemsländerna tillsammans med de andra delarna av nästa fleråriga budgetram och återhämtningspaketet, för godkännande. Detsamma gäller det allmänna [villkoret för skydd av unionsbudgeten](#), som är kopplat till rättsstatsprincipen, som man nådde en provisorisk avtal om den 5 november. Beslutet om att koppla rättsstatsprincipen till EU-bidrag är historiskt, och innebär att man kan skära ned finansiering i medlemsländer om de inte beaktar sina åtaganden om rättsstatsprincipen med kvalificerad majoritet. Vissa medlemsländer (inkluderat Sverige) har uppgett att de inte kommer att godkänna återhämtningspaketet och budgeten om det inte finns en tydlig koppling till rättsstatsprincipen. I avtalet finns även en lista på vad som anses som överträdelser mot rättsstatens principer.

Kompromissen måste antas av EU-länderna med enhällighet, men den ungerska premiärministern Viktor Orbán hotar redan med att lämna in sitt veto mot mekanismen som kopplar betalningar till vissa kriterier för rättsstatsprincipen. Detta kan förlänga processen och bli hinder mot att budgeten antas i rimlig tid. Ungern drar för övrigt stor nytta av nästa generations EU-återhämtningsfond och den fleråriga ekonomiska ramen. Om man inte kommer överens innan årsskiftet kommer det försvåra planeringen och utvecklingen av de olika programmen som EU-budgeten finansierar. Det är i allas gemensamma intresse att förhandlingarna avslutas snart, eftersom det är av vikt att snarast få användbara och effektiva instrument för att handskas med de ekonomiska konsekvenserna av

Covid-19. Vice ordförande i Kommissionen Valdis Dombrovskis uppgav, nyligen: "EU:s ekonomi kommer inte att återgå till pre-pandemiska nivåer 2022."

Det finns dock hinder när det gäller återhämtningsfonden, då nationella regeringar måste ge sitt godkännande. Nedan kan man se [tidslinjen](#) för planerandet av återhämtningspaketet och den input som krävs av medlemsländerna.

I utformandet av de stödpaket som riktas mot de olika medlemsländerna är den nationella nivån viktig, eftersom de tillsammans med EU-kommissionen skall utforma det stöd som är bäst utformat för enskilda medlemsländer. Den [europeiska terminen](#) är viktig för återhämtningsfonden, och den europeiska terminen centrala mål är att: bidra till att säkerställa konvergens och stabilitet i EU, bidra till att säkerställa sunda offentliga finanser, främja ekonomisk tillväxt, förhindra alltför stora makroekonomiska obalanser i EU och genomföra 2020-strategin. Den 17 september publicerades "[Årlig strategi för hållbar tillväxt 2021](#)" för att bemöta den situation som vi är i, i dag pgav Corona pandemin. EU-kommissionens årliga landspecifika rekommendationer för varje medlemsland är viktiga när man beslutar om hur vi ska investera medlen. Du kan läsa om Sveriges landspecifika rekommendationer för 2020, [här](#).

Varje medlemsland skall ta fram en nationell återhämtningsplan, som tydliggör de investeringar och reformer som planeras att göra. Den skall även innehålla mål och hur investeringarna bidrar till den digitala och gröna omställningen, implementeringen av den europeiska pelaren för sociala rättigheter, fler arbetstillfällen, och ökad tillväxt. Vidare skall den nationella återhämtningsplanen ta hänsyn till: det nationella energi- och klimatstrategin, det nationella reformprogrammet, de landspecifika rekommendationerna (europeiska planeringstermin 2020 och 2019), överenskommelser för partnerskap i existerande program som är EU-finansierade, och planen för en rättvis omställning. From den 15 oktober 2020 t o m den 30 april 2021 kan varje medlemsland lämna in sina utkast för den nationella återhämtningsplanen. I Sverige är detta finansdepartementets ansvar, och de har meddelat att Sverige kommer att påbörja detta arbete först under 2021.

De nyligen beslutade ytterligare 16 miljarderna innebär att Sverige kommer att få mer EU-bidrag. [Erik Bergkvist](#) (S) som är suppleant i parlamentets budgetutskott uppger att för att pengarna skall göra nytta så måste besluten om hur de bäst skall användas göras i samklang med den regionala och lokala nivån.

I mitten av oktober bjöd [SKR](#) in den lokala och regionala nivån till en dialog om återhämtnings- och resiliensfaciliteten, vilket är en del av det tillfälliga Corona stödpaketet. RRF (Faciliteten för återhämtning och resiliens) tilldelas 672,5 miljarder (312,5 miljarder Euro i bidrag och 360 miljarder euro i lån) och är det största instrumentet inom återhämtningsplanen och den har fokus på stöd till nödvändiga reformer och investeringar. Den ska ge svar på de ekonomiska och sociala konsekvenser som pandemin har orsakat och främja motståndskraftiga finansiella och ekonomiska system och förbättra anpassningsförmågan för kommande kriser. Innan det beslutades om de ytterligare 16 miljarderna beräknades 3.7 miljarder tillfalla Sverige, som inte avser att nyttja lånedelen. Hela 70% av de nationella anslagen fördelas 2021-2020 och de återstående under 2023. EU-kommissionen har inte krav på medfinansiering för dessa medel, men användaren (respektive medlemsland) avgör om detta blir aktuellt.

De sju fokusområden som man skall göra investeringar inom för att främja digital och grön återhämtning, är följande;

- nya energikällor (framtidssinriktad ren teknik med förnybart innehåll),
- renoveringar (öka energieffektiviteten både i offentliga och privata byggnader),
- laddning och tankning (smarta och hållbara transporter och laddningsstationer), anslutbarhet (snabbare bredband och 5G-nät),
- modernisering (mer digitalisering inom rättsväsendet, hälsovården och den offentliga sektorn),
- kapacitetsökning (bättre molnkapacitet för industridata),
- fortbildning och omskolning (bättre utbildningssystem för digitala kunskaper).

I väntan på att förhandlingar skall avslutas och nationella planer skall färdigställas med förhoppningsvis input från lokal och regional nivå, har de flesta nu sammanställt sin verksamhetsplanering för 2021. Det gäller även [EU-kommissionen arbetsprogram för 2021](#) "A Union of vitality in a world of fragility", som nyligen publicerades. I arbetsprogrammet för 2021 kommer det att vara fortsatt fokus på digitalisering och klimatet.

Arbetsprogrammen, är som bekant, en tids- och verksamhetsplan för de policyinitiativ som skall omsättas i handling. Arbetsprogrammet för 2021 har fokus på att främja samhällenas motståndskraft mot Covid-19 och stärka ekonomin. Det finns sex övergripande mål i EU kommissionens ordförande Ursula von der Leyens politiska riktlinjer och tillsammans med dem riktas stora satsningar på en digital och grön omställning. De politiska prioriteringarna och riktlinjerna, är följande: en europeisk grön giv, ett Europa rustat för den digitala tidsåldern, en ekonomi för människor, ett starkare Europa i världen, främjandet av vår europeiska livsstil, och en ny satsning på demokrati i Europa. I arbetsprogrammet poängteras, förutom att dra lärdomar och bemöta pandemin, att vi nu (efter pandemin) har möjlighet att forma den värld vi önskar i framtiden och det gäller bland annat att uppnå ett klimatneutralt Europa 2050 enligt den gröna giv. Men, också

åtgärder för den cirkulära ekonomin och strategin för biologisk mångfald. Man arbetar även vidare med den europeiska pelaren för sociala rättigheter bland annat.

*Vid pennan, Kristina Jauhiainen Larsson
Skånes Kommuner*